

РОЗДІЛ 11 МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

УДК 341.176(4)

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ ГОЛОВНИМИ ОРГАНАМИ РАДИ ЄВРОПИ

PECULIARITIES OF THE MONITORING CARRIED OUT BY THE MAIN BODIES OF THE COUNCIL OF EUROPE

Аббакумова Д.В.,
*кандидат юридичних наук,
асистент кафедри міжнародного права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

У статті досліджено діяльність головних органів Ради Європи у сфері моніторингу виконання зобов'язань державами-членами організації. Особливу увагу приділено тематичному моніторингу Комітету Міністрів. У порівняльному аспекті розглянуто види моніторингових процедур Парламентської Асамблеї та Комітету Міністрів.

Ключові слова: Рада Європи, моніторинг виконання зобов'язань, міжнародна організація, Комітет Міністрів, Парламентська Асамблея.

В статье исследована деятельность главных органов Совета Европы в сфере мониторинга выполнения обязательств государствами-членами организации. Особое внимание уделено тематическому мониторингу Комитета Министров. В сравнительном аспекте рассмотрены виды мониторинговых процедур Парламентской Ассамблеи и Комитета Министров.

Ключевые слова: Совет Европы, мониторинг выполнения обязательств, международная организация, Комитет Министров, Парламентская Ассамблея.

In the article author examines activities of the main bodies of the Council of Europe in the sphere of the monitoring the fulfillment of commitments by member States. Particular attention is paid to a thematic monitoring of the Committee of Ministers. In a comparative aspect author investigates types of the monitoring procedures of the Parliamentary Assembly and the Committee of Ministers.

Key words: Council of Europe, monitoring the fulfillment of obligations, international organization, Committee of Ministers, Parliamentary Assembly.

Постановка проблеми. Рада Європи є однією з провідних міжнародних організацій, яка займається захистом прав людини. Її повноваження в цій сфері не обмежуються лише проголошенням відповідних прав у міжнародних документах, що приймаються в її межах. На сторожі цінностей, які лежать в основі функціонування Ради Європи, стоїть цілий внутрішньоорганізаційний механізм цієї міжнародної організації.

Як відомо, ефективність будь-якої національної правової системи залежить не лише від того, що саме закріплено в нормативно-правових актах тієї чи іншої держави, а від того, чи дотримуються в державі цих нормативно-правових актів, та чи виконуються вони суб'єктами права. Одною лише прийняття законодавчого акту недостатньо для того, щоб його положення чітко та неухильно виконувалися громадянами, юридичними особами та органами державної влади. Так само і в міжнародному праві, його ефективність також залежить від ступеня виконання державами взятих на себе зобов'язань та дотримання положень укладених ними міжнародних договорів. Водночас, на відміну від національного права, міжнародне право не має постійних органів, які би здійснювали нагляд за його виконанням чи слідкували за дотриманням усіх міжнародних документів, які приймаються в межах міжнародного співтовариства. Ця роль, у більшості випадків, належить самим державам або ж тій міжнародній організації, в межах якої був підписаний той чи інший міжнародний договір. Не є винятком і Рада Європи. У рамках цієї міжнародної організації був укладений не один важливий міжнародний договір, який вплинув на утвердження прав людини на європейському континенті. Хоча й лунало багато пропозицій щодо створення єдиного контрольного органу, який би здійснював нагляд за виконанням усіх конвенцій та хартії Ради Європи, проте такі ідеї так і не набули подальшої реалізації на практиці. У зв'язку із цим контрольні повно-

важення по нагляду за здійсненням договорів, укладених державами-членами Ради Європи, покладено не лише на спеціально створені комітети за дотриманням конкретних міжнародних договорів, а й на головні органи Ради Європи також. Це зумовлює необхідність детального дослідження діяльності Комітету Міністрів та Парламентської Асамблеї в цій сфері, оскільки ефективність роботи Ради Європи залежить, з-поміж іншого, і від виконання державами-членами своїх зобов'язань.

Стан дослідження. Серед науковців, які займалися дослідженням правових аспектів діяльності Ради Європи, в тому числі й питаннями моніторингу виконання зобов'язань державами-членами, варто виділити праці Т.О. Анцупової, М.В. Буроменського, М.М. Гнатовського, Л.Г. Заблоцької, В.Є. Мармазова, Л.В. Пастухової, І.С. Піляєва. З іноземних юристів-міжнародників варто відзначити таких вчених, як Е. Бредлі, Ж. Велю, Д. Гом'єн, М. Дженіс, А. Джемшевські, Р. Кей, П. Лепрехт, Р. Макдональд, Х. Петзольд та ін.

Метою статті є дослідження особливостей процедури моніторингу, який здійснюється такими головними органами Ради Європи, як Комітет Міністрів та Парламентська Асамблея.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи особливості функціонування цих двох головних органів, варто зупинитися на дослідженні ролі кожного з них у процесі моніторингу виконання зобов'язань державами-членами Ради Європи. Питання щодо співіснування процедур моніторингу, здійснюваних головними статутними органами цієї міжнародної організації, є достатньо складним з огляду на те, що вони використовують два абсолютно різні підходи. Діяльність Комітету Міністрів у цій сфері є конфіденційною і базується здебільшого на переконанні, тиску зі сторони держав-членів організації на дипломатичних переговорах, у той час як процедура моніторингу

Парламентської Асамблеї має публічний характер і включає підготовку доповідей, прийняття різних документів та парламентські дебати [1, с. 711]. Варто зазначити ще одну відмінність, яка полягає в тому, що Комітет Міністрів здійснює моніторинг усіх 47 держав по вибраній тематиці (так званий тематичний моніторинг), на відміну від Парламентської Асамблеї, яка застосовує індивідуальний підхід під час моніторингу кожної країни. Таким чином, Комітет Міністрів обирає конкретну тему для загального моніторингу держав (водночас він може уважніше дослідити ситуацію в певній країні), а Парламентська Асамблея обирає конкретну державу для моніторингу [2, с. 8–9].

Дослідження значених повноважень статутних органів Ради Європи необхідно розпочати з діяльності Комітету Міністрів у цій сфері. У своїх документах Комітет Міністрів виділяє чотири види моніторингу. Перший – це тематичний моніторинг, який здійснюється на основі обраних Комітетом Міністрів тем і націлений на виділення прикладів сумлінного виконання зобов'язань або труднощів, з якими зіштовхуються держави. Результати такого нагляду дозволяють Раді Європи вдосконалити або скоригувати свою міжурядову діяльність та програми допомоги країнам. Починаючи з 1996 р., коли процедура моніторингу запровадила, було розглянуто 12 тем (свобода висловлювань та інформації, виконання рішень національних судів, смертна кара, рівність між жінками та чоловіками тощо).

До другого виду належить моніторинг по певній країні. Комітет Міністрів неодноразово приймав необхідні дії відповідно до п. 4 Декларації про дотримання зобов'язань, прийнятих державами-членами Ради Європи 1994 р. Так, згідно з положеннями цього пункту в ситуації, яка вимагає вжиття необхідних дій, Комітет Міністрів може вирішити:

- запропонувати Генеральному секретарю встановити контакти, зібрати інформацію або надати інформацію;
- ухвалити висновок або рекомендацію;
- направити інформацію Парламентській Асамблеї;
- прийняти будь-яке інше рішення в межах своїх статутних повноважень [3].

Зазначений вид моніторингу здійснювався стосовно Молдови, Грузії, України та Росії. За результатами висновків, зроблених Комітетом Міністрів під час цієї процедури, були розроблені та реалізовані цільові програми дій у цих країнах. Доповіді Секретаріату щодо застосування цих програм досліджуються Групою доповідачів Комітету Міністрів із питань демократії. Висновки Групи обговорюються на сесіях Комітету Міністрів.

Третій вид моніторингу здійснюється з метою нагляду за процесом виконання зобов'язань, взятих під час вступу до організації, та зазвичай відбувається в державах після їх приєднання до Ради Європи. Він був застосований до таких держав, як Азербайджан, Вірменія, Боснія та Герцеговина, Сербія, Чорногорія. Для моніторингу в Азербайджані та Вірменії Комітет Міністрів створив спеціальну Моніторингову Групу («Група Аго»), яка складається з Постійних представників тринадцяти держав-членів. Вони ведуть постійне спостереження за розвитком демократичних процесів у цих країнах. Методи роботи «Групи Аго» поєднують у собі анкету з питаннями для відповідної країни та візити на місця з метою оцінки ситуації та вироблення рекомендацій. На підставі оцінок, зроблених «Групою Аго», Комітет Міністрів готує висновки та надає рекомендації владі цих держав.

Для Боснії та Герцеговини, Сербії та Чорногорії Комітет Міністрів створив спеціальну процедуру моніторингу під егідою Групи доповідачів із питань демократії, яка базується на постійних та публічних доповідях Секретаріату. Група доповідачів із питань демократії після таких доповідей готує свої власні висновки і, якщо необхідно, відряджає делегацію до країни. Висновки та рекомендації Групи доповідачів обговорюються на сесіях Комітету

Міністрів. Останній після цього може прийняти будь-які заходи, які він вважає за потрібне.

І останній, четвертий вид моніторингу, здійснюється міжурядовими комітетами. Вони створюються Комітетом Міністрів із числа експертів, які призначаються державами-членами. До компетенції цих комітетів належить здійснення нагляду за застосуванням конвенцій та рекомендацій Комітету Міністрів або оцінка виконання інших стандартів Ради Європи на підставі інформації, наданої державами. Заснування відповідного комітету може бути передбачено як у самій конвенції, яка визначає механізм контролю за її виконанням, так і відповідно до ст. 17 Статуту. Комітети, створені відповідно до ст. 17, зазвичай наділені повноваженнями слідувати за функціонуванням договорів, навіть у разі відсутності відповідних положень щодо контролю в самих договорах. Міжурядові комітети підзвітні Комітету Міністрів [4].

Розглядаючи питання моніторингу, особливу увагу необхідно звернути на тематичний моніторинг. Він був запроваджений у 1995 р. на підставі ухваленої Комітетом Міністрів «Процедури введення в дію Декларації від 10 листопада 1994 р. про дотримання зобов'язань, прийнятих державами-членами Ради Європи». Тематичний моніторинг запровадив у 1996 р. і складався з чотирьох етапів: огляд, обговорення, висновки та подальший робочий огляд. Однак у 2004 році процедура була переглянута. Було ще раз наголошено на необхідності узгодженості з процедурами моніторингу інших органів та підкреслено важливість запобігання їх дублюванню. Водночас було зменшено кількість засідань, присвячених моніторингу, до двох разів на рік, порівнюючи щонайменше з трьома, відповідно до процедури 1995 р.

З 2004 р. процедура тематичного моніторингу складається з трьох етапів. На першому етапі обирається тема для моніторингу. Пропозиції щодо тем можуть бути надані делегаціями держав або Генеральним секретарем. За необхідності проводяться консультації з іншими органами Ради Європи. Відповідно до наданих пропозицій Комітет Міністрів визначає тему моніторингу.

Під час другого етапу видаються тематичні звіти за результатами роботи, які розповсюджуються серед делегацій країн. У них аналізуються головні питання в межах визначеної теми. Ці звіти готуються Генеральним секретарем або, в разі необхідності, іншими інституціями Ради Європи, які визначаються Комітетом Міністрів. Під час обговорення звітів Комітет Міністрів вирішує також питання щодо подальших дій стосовно можливих:

- програм співробітництва та допомоги;
- покращення та виправлення міжурядової роботи, включаючи повноваження різних механізмів Ради Європи, особливо Постійних комітетів, із метою розпочати роботу в галузях, де були виявлені прогалини;
- інших спеціальних дій, якщо вони будуть необхідними.

Звіти, що обговорюються на засіданнях, мають бути конфіденційними і не можуть розголошуватися без відповідного рішення Комітету Міністрів. На цьому етапі також приймаються спеціальні рішення щодо заходів, спрямованих на збільшення поінформованості стосовно результату проведеного моніторингу, в тому числі подальшого робочого нагляду (наприклад, організація семінарів, конференцій, передача звіту до інших органів Ради Європи з можливістю проведення подальшого робочого нагляду).

Третій етап полягає в перевірці Комітетом Міністрів здійснюваного подальшого робочого нагляду з метою визначення прогресу та прийняття рішень щодо подальшого нагляду [5].

Під час тематичного моніторингу Представники міністрів використовують різноманітні засоби, які значно відрізняються один від одного залежно від обраної теми. Декілька факторів мають при цьому значення. У деяких

випадках обрана тема вже розглядалася певним механізмом моніторингу в межах Ради Європи або є предметом розгляду керівних комітетів. Наприклад, тема місцевої демократії ретельно вивчалася Конгресом місцевих та регіональних органів влади Європи, а тема боротьби проти нетерпимості та расизму розглядалася Європейською комісією проти расизму та нетерпимості. Незважаючи на це, обидві теми були предметом моніторингу Комітету Міністрів. Указані теми не вимагають, априорі, використання значних ресурсів, оскільки вони вже були ретельно розглянуті іншими інституціями Ради Європи. Навпаки, виконавчий орган повинен особливо пильно здійснювати нагляд, а не перешкоджати функціонуванню цих механізмів, уникаючи при цьому ризику подвійного моніторингу та зберігаючи зміст того, що вже було досліджено. Робота має продовжуватися за допомогою вже існуючих механізмів.

В окремих випадках Комітет Міністрів може наполегливо просити інші органи інформувати його про розгляд певних питань. Так, у межах теми «Функціонування та захист демократичних інститутів» Комітет Міністрів пропонував Парламентській Асамблеї вивчити питання функціонування політичних партій, включаючи стратегії зміцнення демократичного функціонування парламентів [6].

На нашу думку, досліджуючи питання моніторингу, який здійснюється Комітетом Міністрів, необхідно, окремо від вищезазначеного, виділити ще два види процедури моніторингу. До першого належить нагляд за виконанням рішень Європейського суду з прав людини відповідно до ст. 46 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (далі – Європейська конвенція з прав людини, Конвенція) [7]. Вважаємо, що ці повноваження Комітету Міністрів варто виокремлювати в самостійний вид моніторингу, оскільки вони є вкрай важливими для належного функціонування всього механізму захисту прав людини, створеного Європейською конвенцією з прав людини. Вони мають правовий характер, адже закріплені безпосередньо в Конвенції та є складовою частиною її контрольного механізму [8, с. 253].

Другий вид визначений у Декларації про дотримання зобов'язань, взятих державами-членами Ради Європи 1994 р. Він передбачає використання двох взаємозалежних, але водночас різних процедур. По-перше, цей вид моніторингу забезпечує створення своєрідного форуму, в межах якого виявляється можливим переконати державопорушників вжити належних заходів для виконання своїх зобов'язань. У більшості випадків це відбувається за допомогою політичного тиску з боку інших держав-членів або дипломатичних переговорів. По-друге, він забезпечує правову основу, на підставі якої нині існує постійна міжурядова процедура моніторингу зобов'язань держав-членів, яка прямо пов'язана з вирішенням усіх питань під час міжурядової співпраці та спільної діяльності в межах Ради Європи.

Таким чином, моніторинг, здійснюваний Комітетом Міністрів на підставі вищезазначених документів, можна поділити на правовий та політичний. Існує величезна різниця між політичним моніторингом, з одного боку, та правовим – з другого. Політичний моніторинг пов'язаний зі статутними зобов'язаннями держав та зобов'язаннями, взятими під час вступу до організації. Правовий моніторинг здійснюється на підставі механізмів контролю, які прямо визначені в окремих договорах Ради Європи [9, с. 116].

Проаналізувавши повноваження Комітету Міністрів у сфері моніторингу та дослідивши основні його види, необхідно перейти до розгляду діяльності Парламентської Асамблеї в цій сфері. У більшості випадків Парламентська Асамблея має справу з моніторингом виконання зобов'язань, взятих державами-членами під час вступу до Ради Європи та тих, що впливають зі Статуту організації.

Парламентська Асамблея уважно стежить за дотриманням новими державами своїх зобов'язань після їх приєднання до організації. Це відбувається в декілька етапів. На першому етапі відкривається процедура моніторингу, яка, як показує практика, може тривати від п'яти років до кількох десятків років. Вона, відповідно до Резолюції ПАРЕ 1115 (1997), починається через шість місяців після вступу до Ради Європи та здійснюється Моніторинговим Комітетом [10]. Для кожної країни призначаються по два доповідачі на максимальний термін до 5 років із суворим урахуванням політичної та регіональної рівноваги. Доповідачі діють відповідно до Кодексу поведінки доповідачів, схвалених Моніторинговим Комітетом у 2001 році [11] та Резолюції 1799 (2011) щодо Кодексу поведінки доповідачів ПАРЕ [12], які спрямовані на недопущення конфлікту інтересів, та встановлюють правила поведінки, що базуються на принципах нейтральності, неупередженості та об'єктивності. Звіт доповідачів готується по кожній країні окремо та включає проект резолюції зі спеціальними пропозиціями для покращення ситуації в державі, яка перевіряється. У звіті також може бути наданий проект рекомендації для розгляду Комітетом Міністрів.

Наступним етапом є постмоніторинговий діалог, який запроваджується після закриття процедури моніторингу. Починаючи з 1997 року, ПАРЕ вирішила продовжувати діалог із національною владою держав у певних питаннях задля того, щоб у випадку необхідності можна було знов відкрити процедуру моніторингу і посилити співпрацю. Такий діалог розпочинається через рік після закінчення процедури моніторингу.

Останнім етапом можна вважати закриття постмоніторингового діалогу. Це відбувається в тому випадку, коли у Ради Європи немає сумнівів у належному виконанні державою своїх зобов'язань не тільки за вступними угодами, а й за Статутом та іншими договорами організації.

Можна виділити три групи країн, які після вступу до Ради Європи мали різний рівень дотримання взятих на себе зобов'язань. Першу групу становлять держави з високим рівнем виконання зобов'язань. До них можна віднести держав-засновниць Ради Європи та ті країни, які одними з перших приєдналися до організації. Для цієї групи характерними є такі риси.

Передусім ці країни не перебувають під процедурою моніторингу ані зі сторони ПАРЕ, ані зі сторони Комітету Міністрів за недотримання ними своїх зобов'язань, взятих під час вступу до організації. Хоча не виключено, що вони, як і більшість держав-членів, іноді критикуються різними інституціями Ради Європи за певні порушення прав людини. Але варто зазначити, що такі порушення є незначними і не носять систематичного характеру. По-друге, країни цієї групи зазвичай дотримуються не лише договірних норм Ради Європи, а й рекомендацій, які мають необов'язковий характер. По-третє, ці держави забезпечують та активно стимулюють демократичні процеси на національному рівні, такі як, наприклад, проведення відкритих та чесних виборів. Також вони максимально сприяють забезпеченню принципу верховенства права та захисту прав людини всередині країни, в тому числі рівному захисту прав національних меншин. 3-поміж країн Центральної та Східної Європи, які приєдналися до Ради Європи в 90-х роках, до цієї групи можна віднести Естонію, Латвію, Литву, Румунію, Словацьку Республіку, Хорватію та Чехію. Процедура моніторингу та постмоніторингового діалогу з цими державами тривала недовго, оскільки взяті ними зобов'язання були виконані за короткий період часу та дотримуються і зараз.

З 2014 р. всі країни, які не підпадають під процедуру моніторингу, або з якими не проводиться постмоніторинговий діалог (зараз їх 34), підлягають періодичному нагляду щодо виконання ними своїх зобов'язань як держави-члени Ради Європи. У 2017 р. під процедурою пері-

одичного нагляду знаходилися Естонія, Греція, Угорщина та Ірландія. За результатами такого нагляду видається звіт, в якому наголошується на позитивних та негативних аспектах функціонування органів державної влади, законодавчих змінах та дотриманні положень Статуту Ради Європи і міжнародних договорів, що були прийняті в межах цієї організації. Так, якщо брати в якості прикладу Естонію, у своєму звіті Моніторинговий Комітет високо оцінив надзвичайну політику цієї держави в галузі електронного врядування та значні досягнення щодо прозорості та доступності уряду, а також досвід у галузі кіберзахисту. Було позитивно відзначено дотримання Естонією принципу верховенства права та її високу позицію в «Індексі сприйняття корупції», який щороку складається міжнародною неурядовою організацією «Transparency International» та відображає рівень сприйняття корупції населенням країни. Водночас Радою Європи було наголошено на важливості для Естонії підписати та ратифікувати Європейську хартію регіональних мов або мов меншин.

Що стосується Греції, то у звіті було зроблено особливий наголос на тому, що корупція є однією з основних причин, які сприяли економічній та борговій кризі в країні. У зв'язку з цим Моніторинговий Комітет закликав грецьку владу продовжувати боротися з корупцією та повністю виконати рекомендації ГРЕКО. Також було відзначено, що поєднання економічної та міграційної кризи забезпечило підґрунтя для появи екстремістських ідей в Греції. Тому Асамблея настійно закликала грецький уряд приймати рішучі заходи щодо боротьби з расизмом та нетерпимістю, забезпечити ефективне дотримання законодавства щодо протидії ненависті та виконувати рекомендації Європейської комісії проти расизму та нетерпимості.

Щодо Угорщини було наголошено, серед іншого, на тому, що угорська влада має уповільнити зниження рейтингу країни щодо свободи засобів масової інформації та зменшити сильне політичне втручання на медіа ринку країни. У цьому контексті Асамблея закликала владу Угорщини декриміналізувати наклеп і вжити належних заходів для підвищення прозорості щодо права на доступ до інформації.

У частині звіту, яка стосувалася Ірландії, Моніторинговий Комітет наголосив на тому, що ірландська влада має продовжувати виконувати рішення Європейського суду з прав людини у справі «О'Кіффа проти Ірландії» (*O'Keefe v. Ireland*), в якому Суд визнав, що Ірландія не виконала свого зобов'язання за статтею 3 Конвенції для того, щоб захистити дітей від жорстокого поводження. Разом із цим було вказано на необхідності для держави ратифікувати Конвенцію Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (CETS No. 201), яку Ірландія підписала у 2007 р., а також Конвенцію Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству, яку держава підписала у 2015 р. [13].

До другої групи належать держави із середнім рівнем виконання зобов'язань, які мають певний прогрес у напрямку їх дотримання, але ще недостатній для віднесення їх до першої групи. Першою ознакою цієї групи держав є те, що вони не перебувають під процедурою моніторингу за невиконання головних зобов'язань за їх вступними

угодами. Другою ознакою є дотримання цими країнами більшості рекомендацій Ради Європи. І третьою ознакою є демонстрування ними того, що б сама Рада Європи назвала «добросовісними зусиллями» на шляху забезпечення демократії, верховенства права та рівного захисту прав людини, в тому числі прав національних меншин. У деяких випадках, однак, наглядачі з Ради Європи та ОБСЄ звітують про незначні порушення виборчого законодавства, про суддівську залежність від посадовців виконавчої гілки влади та про неналежне поводження з деякими групами національних меншин. До цієї групи можна віднести держави, з якими ведеться постмоніторинговий діалог. На цей час це три країни – Болгарія, Македонія та Чорногорія.

До третьої групи варто віднести держави з низьким рівнем дотримання зобов'язань. Вони останніми приєдналися до організації та довгий час знаходяться під процедурою моніторингу з боку органів Ради Європи. Серед країн цієї групи найбільш ретельно перевірялися Російська Федерація, Грузія, Вірменія та Азербайджан. Характерними ознаками третьої групи держав є, по-перше, те, що кожна із цих країн перебуває під процедурою моніторингу за недотримання зобов'язань, які вона мала виконати після вступу до організації. Останні включають і серйозні порушення прав людини, визначені в Європейській конвенції з прав людини. По-друге, ці держави не беруть до уваги важливі рекомендації Ради Європи під час прийняття національних законів із питань захисту прав людини. По-третє, влада цих країн дуже непослідовна в підтримці та зміцненні демократичних процесів, принципу верховенства права та захисту прав людини. Наприклад, спостерігачі доповідали про серйозні порушення виборчого законодавства в Азербайджані та Вірменії. Існують також проблеми в питанні залежності судової гілки влади від виконавчої, особливо на місцях. До держав із низьким рівнем виконання зобов'язань можна віднести 10 країн, які, за інформацією ПАРС станом на 2017 рік, перебувають під процедурою моніторингу. Серед них Албанія, Азербайджан, Боснія та Герцеговина, Вірменія, Грузія, Республіка Молдова, Російська Федерація, Сербія, Україна і Туреччина [13].

Висновки. Таким чином, у межах Ради Європи моніторинг здійснюється не лише спеціально створеними комітетами для нагляду за дотриманням основних конвенцій організації, а й головними статутними органами Ради Європи. Це має дуже позитивний вплив на ефективність процедури моніторингу взагалі, оскільки проводиться всебічний нагляд не лише за різними напрямками діяльності, але й у різних сферах функціонування цієї міжнародної організації. Такий підхід дозволяє максимально повно дослідити проблеми, які виникають на національному рівні держав-членів та розробити дієві рекомендації щодо їх усунення. На особливу увагу в цьому відношенні заслуговує процедура періодичного нагляду, яка почала застосовуватися Парламентською Асамблеєю з 2014 р. Зазначена процедура є важливим і добре працюючим інструментом для забезпечення регулярного нагляду та оцінки дотримання зобов'язань, взятих державами під час вступу до організації, та функціонування демократичних інститутів у всіх без винятку державах-членах Ради Європи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Drzemczewski A. Le "monitoring" du Comité des Ministres du Conseil de l'Europe: un aperçu de son évolution. Liberté, Justice, Tolérance: mélanges en hommage au Doyen Gérard Cohen-Jonathan. Bruxelles, 2004. P. 711.
2. Аббакумова Д.В. Деякі аспекти процедури моніторингу в межах Ради Європи. Теорія і практика правознавства: електрон. наук. фахове вид. 2014. Вип. 2(6). С. 1–11. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/63702/59201> (дата звернення: 30.10.2018).
3. Declaration on compliance with commitments accepted by members states of the Council of Europe (Adopted by the Committee of Ministers on 10 November 1994 at its 95th Session). URL: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=525835&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383> (last accessed: 30.10.2018).
4. CM/Inf(2008)37 revised, Overview of the monitoring mechanisms in the Council of Europe, 12 September 2008. URL: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1339367&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383#RelatedDocuments> (last accessed: 30.10.2018).

5. CM/Inf (2004) 25, Committee of Ministers' thematic monitoring procedure: new modalities (Adopted by the Committee of Ministers on 13 July 2004, at the 893rd meeting of the Ministers' Deputies). URL: [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Inf\(2004\)25&Language=lanEnglis h&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CM/Inf(2004)25&Language=lanEnglis h&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383) (last accessed: 30.10.2018).

6. Functioning and protection of democratic institutions, including matters relating to political parties and free elections (contd.) (Adopted at 683rd meeting of the Ministers' Deputies (in camera), 15 and 17 November 1999). URL: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=433051&Site=CM&BackColorInternet=C3C3C3&BackColorIntranet=EDB021&BackColorLogged=F5D383> (last accessed: 30.10.2018).

7. Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. URL: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_UKR.pdf

8. Аббакумова Д.В. Щодо контрольних механізмів захисту прав людини в межах Ради Європи. Актуальні проблеми сучасного міжнародного права: матеріали І Харк. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам'яті проф. М.В. Яновського і В.С. Семенова (Харків, 27 листоп. 2015 р.). Харків: Право, 2015. Ч. 1. С. 248–256.

9. Аббакумова Д.В. Комітет Міністрів Ради Європи: міжнародно-правова природа та повноваження: монографія. Харків: Право, 2016. 256 с.

10. Resolution 1115 (1997) Setting up of an Assembly committee on the honouring of obligations and commitments by member states of the Council of Europe (Monitoring Committee). URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=16526&lang=en> (last accessed: 30.10.2018).

11. Doc. 9198 Progress of the Assembly's Monitoring Procedure (2000-2001), Progress report of the Monitoring Committee, Appendix H (adopted on 11 September 2001). URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewHTML.asp?FileID=9472&lang=EN> (last accessed: 30.10.2018).

12. Resolution 1799 (2011) Code of conduct for rapporteurs of the Parliamentary Assembly (adopted by the Standing Committee, acting on behalf of the Assembly, on 11 March 2011). URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=17970&lang=en> (last accessed: 30.10.2018).

13. Doc. 14450 The progress of the Assembly's monitoring procedure (January-December 2017) and the periodic review of the honoring of obligations by Estonia, Greece, Hungary and Ireland (adopted on 08 January 2018). URL: <http://semantic-pace.net/tools/pdf.aspx?doc=aHR0cDovL2Fzc2VtYmx5LmNvZS5pbmQvbnVveG1sL1hSZWYyWDJlURXlVW4dHlUyXNwP2ZpbGVpZD0yNDMwNSZsYW5nPUVO&xsI=aHR0cDovL3NlbWFudGlicGFjZS5uZXQvWHNsdC9QZGYvWFJlZi1XRC1BVC1YTUwvUERGLnhzbA==&xsItparams=ZmlsZWlkPTI0MzA1> (last accessed: 30.10.2018).

УДК 341.29

РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВІДНОСИН СТОСОВНО ВИКОРИСТАННЯ ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В РАМКАХ ОКРЕМИХ МІЖНАРОДНИХ МІЖУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

REGULATION OF LEGAL RELATIONS CONCERNING RENEWABLE ENERGY SOURCES WITHIN CERTAIN INTERNATIONAL INTERGOVERNMENTAL ORGANIZATIONS

Бенедик Я.С.,

кандидат юридичних наук,

асистент кафедри міжнародного права

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Статтю присвячено висвітленню впливу окремих міжнародних міжурядових організацій на становлення та розвиток міжнародно-правового співробітництва у сфері відновлюваної енергетики. Акцентується увага на особливостях сучасного функціонування міжнародних організацій у контексті сприяння налагодженню ефективного міжурядового діалогу стосовно забезпечення переходу до парадигми сталого енерговиробництва та споживання. Виокремлюються тенденції екологізації діяльності регіональних інтеграційних об'єднань.

Ключові слова: міжнародна міжурядова організація, міжнародне співробітництво, відновлювані джерела енергії, стала енергетика.

Статья посвящена анализу влияния отдельных международных межправительственных организаций на становление и развитие международно-правового сотрудничества в сфере возобновляемой энергетики. Акцентируется внимание на особенностях современного функционирования международных организаций в контексте содействия налаживанию эффективного межправительственного диалога касательно обеспечения перехода к парадигме устойчивого энергопроизводства и потребления. Выделяются тенденции экологизации деятельности региональных интеграционных объединений.

Ключевые слова: международная межправительственная организация, международное сотрудничество, возобновляемые источники энергии, устойчивая энергетика.

The article is devoted to the analysis of the influence of certain international intergovernmental organizations on the formation and development of international legal cooperation in the field of renewable energy. The attention is paid to the specifics of the modern functioning of international organizations in the context of promoting the establishment of an effective intergovernmental dialogue concerning the transition to a paradigm of sustainable energy production and consumption. The tendencies of ecologization of activity of regional integration associations are singled out.

Key words: international intergovernmental organization, international cooperation, renewable energy sources, sustainable energetics.

Постановка проблеми. Безспірним є той факт, що сучасні міжнародні відносини під впливом процесів глобалізації, інтеграції та інтернаціоналізації набувають усе більш організованого характеру. Сьогодні важко знайти сферу міжнародної взаємодії, в якій відповідні міжурядові організації не відігравали б значної ролі [1, с. 316]. Становлення та діяльність останніх не тільки спричинили розширення кола суб'єктів міжнародного права, але й сприяли його вдосконаленню. З появою міжнародних організацій значно зросли можливості міжнародного співробітництва. Як наголошує Вольфганг Граф Віттум, дистанціювання від індивідуальної волі держав-членів, що супроводжується формуванням юридичної самостійності міжнародних організацій, наповнює співробітництво новим змістом і